

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ COĞRAFYA KAVRAMINA İLİŞKİN METAFORİK ALGILARI

*The Metaphoric Perception of Social Sciences Teacher Candidates' about the concept of
Geography*

Esen DURMUŞ¹

Kenan BAŞ²

ÖZET

Bu çalışmanın amacı Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının coğrafya kavramına ilişkin görüşlerini metaforlar yoluyla belirlemektir. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden olgubilim (Fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2014-2015 eğitim öğretim bahar yarıyılında Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalında öğrenim gören 1,2,3 ve 4.sınıf öğrencileri içinden toplam 83 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmaya katılmada gönüllülük esası dikkate alınmıştır. Araştırmada veriler, “Coğrafya” .....ya / ye benzer; Çünkü.....” biçiminde yarım bırakılmış bir cümlelerin bulunduğu formlarla toplanmıştır. Elde edilen veriler ışığında Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının, coğrafya kavramına ilişkin 46 geçerli metafor geliştirdikleri tespit edilmiştir. Öğretmen adaylarından elde edilen bu veriler nitel (içerik analizi) veri çözümleme tekniği kullanılarak analiz edilmiştir. Uzman görüşleri sonrasında, ilgisiz metaforlar üzerinde tartışılarak çalışmada kullanılan metafor ve kategorilere son şekli verilmiştir. Çalışma sonucunda coğrafya kavramına ilişkin 14 ayrı kavramsal kategori elde edilmiştir. Bunlar: *Alt dallar, bütünlük, çeşitlilik, değişkenlik, etki, etkileşim, etki-tepki, ihtiyaç, keşfetme, mücadele, sebep-sonuç, süreklilik, uyum, yaşam, şeklinde adlandırılmıştır.*

Anahtar Kelimeler: Coğrafya, Metafor, Sosyal bilgiler, Kategori

ABSTRACT

The aim of this study is to evaluate the views of Social Sciences Teacher candidates about the concept of geography with metaphors. In this paper we used phenomenological design which is one of qualitative research designs. Our study data comprises 83 teacher candidates which are students of Fırat University Education Faculty, Department of Social Sciences Teaching in 2014-2015 spring terms. We noted voluntary basis in participating to research. We collected our data with forms which have unfinished sentences in subsequent styles “Geography” like that .....; because.....”. In absolute terms we confirmed that Social Sciences Teacher candidates had developed 46 valid metaphors which are about the concept of Geography. We analyze these data with qualitative data analyze method. We finalize our metaphors and categories with the help of expert opinions. We obtained 14 separate cognitive categories after the study. These categories are called as; sub branch, integrity, variability, influence, interaction, action and reaction, necessity, exposure, struggle, cause and effect, continuity, harmony, life.

Keywords: Geography, metaphors, social sciences, category

GİRİŞ

Günümüzde determinist yaklaşım, Coğrafya biliminde tartışmalı yöntem olarak görülse de Napolyon’un “coğrafya milletlerin kaderini oluşturur.” Mustafa Kemal Atatürk’ün “Coğrafyayı ve coğrafyasını iyi bilen bir millet, şüphesiz ondan faydalanmasını ve onu korumasını da bilir” sözleriyle coğrafyanın önemini vurgularken insanların yeryüzündeki faaliyet sahasını ve yaşam tarzını düzenleyen mekânla insan arasındaki ilişkileri belirleyen mekandan en iyi şekilde yararlanma yollarını ortaya koyan bir bilim olarak yeryüzündeki farklı hayat tarzlarının dağılımını ve etkilerini inceleyen bir çok disiplinle hareket eden koordinasyon bilimidir (Özçağlar, 2006, 1).

¹ Yrd. Doç. Dr., Fırat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Eğitimi Ana Bilim Dalı, ELAZIĞ.
esendurmus@firat.edu.tr

² Fırat Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sosyal Bilgiler Eğitimi Doktora Öğrencisi, ELAZIĞ.
kaoti_23@hotmail.com

İnsanoğlunun yakın çevresini ve başka yerleri tanıma ve temel ihtiyaçlarını karşılama isteğiyle ortaya çıkan coğrafya bilimi; terim olarak Yunancada yer anlamına gelen “geo” ile yazılarak, çizilerek tanımlama (betimleme) anlamına gelen “graphie” sözcüklerinin birleşmesinden oluşan, dünyanın tasviri manasındaki “geographie” kelimesinden oluşur. İlk kez, M.Ö. III. yüzyılda Eratosthenes tarafından kullanılmış ve bu alanda “Geographica” veya “geographie” terimleri ile ifade edilmiştir. İlk Çağ’daki anlayış içinde üzerinde yaşanılan Dünya gezegeninin şekli ve boyutları hakkında araştırma ve incelemeler yaparak bilgi sahibi olunması, yeryüzünün ulaşılabilen yerlerinin tanıtılabilmesi için gözlenen özelliklerin metin ve haritalarla tasvir edilmesi olarak nitelendirilmiştir (Özçağlar, 2006, 2)

Coğrafya terimi, günümüze kadar geçen zaman içinde içerik ve tanım olarak büyük değişikliklere uğramıştır. Bilimdeki değişimler bilim insanlarının görüş ve anlayışlarını da etkilemiş, coğrafya da bundan nasibini almıştır. Coğrafya bilimi 5000 yıl öncesinden bugüne, sadece tanım olarak değil, araştırma metot ve teknikleri, araştırma sahaları, kullanılan araç ve gereçlerden faydalanma gibi konularda da büyük ölçüde değişime uğramıştır. Nitekim başlangıçta, yeryüzündeki nesne ve olayların tasvirini konu edinen coğrafya, günümüzde yeryüzünü ve üzerinde yaşayan tüm canlı ve cansız objeleri, aralarındaki ilişkileri bütüncü bir yaklaşım içinde inceleyen bilim halini almıştır. Bu tanımlamalarda da görüleceği üzere coğrafya mekanı tanımlamasını ve ilişkisini açıklarken aynı zamanda insanlara onu en verimli şekilde nasıl kullanması, koruması ve sürekliliğini nasıl devam gerektiğini ettirmesi gerektiğini öğretir (Ünlü, 2014, 5). Tüm bunlardan hareketle aşağıda coğrafya ile ilgili yapılmış olan birkaç tanıma yer verilmiştir.

Strabon, Coğrafyayı “toplumsal hayat ve yönetme sanatı açısından taşıdığı sınırsız öneme ek olarak, kara ve okyanusta yaşayanlarla, bitki örtüsü ve dünyanın çeşitli kesimlerinin özellikleri ve ürünleri konusunda bilgi veren bir bilim olarak tanımlar. Tümertekin ise; Bu bilgi insanı hayat ve mutluluğa ilişkin büyük sorunlarının ciddi biçimde bilincinde kılar.” şeklinde tanımlamaktadır (1990).

Coğrafya: insanla yeryüzünün etkileşimi sonucunda ortaya çıkan mekanı, ilkeleri dahilinde inceleyen ve sonuçlarını bir bütün halinde sunan bilimdir (Akdemir, Akengin, 2013, 1). Daha kapsamlı bir tanım yapmak gerekirse: Coğrafya, insanla doğal ortam arasındaki karşılıklı etkileşimleri, bu etkileşimler sonucunda gelişen faaliyetlerle durumları dağılışı, ilişki kurma, karşılaştırma, nedensellik ilkelerine bağlı kalarak ve çeşitli araştırma yöntemleri uygulayarak araştırıp inceleyen, elde ettiği sonuçları bir sentez halinde ortaya koyan kendi içerisinde çok sayıda bilim dalından oluşan bir bilimler topluluğudur (Özçağlar, 2006, 2). Bilim basamaklarının temelinde yer alan coğrafyanın görevi; fen bilimleri ile beşeri bilimler arasındaki etkileşim karmaşıklığını soruşturması ve birleştirici bir unsur olarak çimento vazifesi görmesidir (Ünlü, 2014, 1).

Coğrafyayı ve insanın coğrafya ile olan ilgisi konusunda İbni Haldun’un kullandığı “Coğrafya kaderdir” (Akdemir, Akengin, 2013, 2) benzetmesi farklı bir tanım olarak karşımıza çıkmaktadır.

Coğrafyanın tanımında en başta yer alan ana unsur insandır. İnsan yaratılmış canlı varlıklar içerisinde müstesna bir yere sahiptir. Akli, üstün düşünme yeteneği ve hareket kabiliyeti ile doğal ortamda kendi yararına çeşitli düzenlemeler yapan, hatta doğal dengeyi bozacak kadar ileri giden bir varlıktır. İnsanın bu tanımdaki karşılığı çoğul anlamda olup, yeryüzünde yaşayan ve doğal ortamın bir parçası olan bütün insanları ifade etmektedir. Doğal ortamda meydana gelen faaliyetlerin ve bunların sonucunda ortaya çıkan durumların algılanmasında ve değerlendirilmesinde insanın rolü büyüktür. İnsan olmasa idi, doğal faaliyetlerin ve durumların hiçbirisi bilinmeyecekti (Özçağlar, 2006, 2).

Gregg ve Leinhardt (1994), coğrafyayı 4 özellikte karakterize edilen bir disiplin olarak tanımlamaktadır.

Birincisi bir yere eşsiz bir karakter kazandıran, yeryüzü üzerindeki özelliklerin dağılımıdır (Örn: dağlar, nehirler, denizler vb.).

İkincisi, bazı şeylerin oldukları yerlerde ve zamanda neden ve nasıl meydana geldiğini anlamaktır (Örn: Volkanlar gibi).

Üçüncüsü, meydana gelen olayların, diğer olaylarla ilgisi ve bağlantısıdır (Örn: Yağmur ormanlarının tahribi).

Dördüncüsü, coğrafyanın haritalar ile bilgilerin ve fikirlerin iletişimini sağlamasıdır. Bu dört özellik birbiri ile çok çeşitli yollardan etkileşim içindedir.

Bunlardan ilk üçü coğrafyanın temel prensipleri ile ilgilidir. Sonuncusu ise coğrafi araştırmalar sonucu elde edilen bilgilerin ifadesidir (Akdemir, Akengin, 2013, 2).

İnsanların dünyayı, hayatı, olayları hatta çevresindeki insanlarla birlikte paylaştığı aynı ortamı algılama biçimleri birbirinden farklılık gösterir. Bu durum bireylerin arkadaş ortamlarından, aile yaşantısından, zekâ kapasitesinden, yaşadıkları ülkenin sosyo-ekonomik durumundan, karakterinden ve geçirmiş olduğu yaşantı zenginliğine varıncaya kadar birçok sebepten kaynaklanabilir. Bu durum da bireylerin içinde yaşamış olduğu coğrafyaya farklı anlamlar yüklemesine yol açmaktadır. Yukarıda bahsedilen İbni Haldun'un coğrafya kavramına ilişkin tanımı bunun en somut örneğidir.

Kavramları algılayan çoğu zaman başka bir kavramla olan ortak yönleri akıllara getirilir. Bir kavramın yeni öğrenilen başka bir özelliği çoğu zaman çok iyi bilinen başka durumların özellikleriyle eşleştirilir ya da zihinlerde benzetmeler oluşturulur. Bu sebeptendir ki; metaforlar anlaşılması zor kavramların benzetme yoluyla bilinen kavramlarla anlatılması olarak formal ve informal öğrenmelerde karşımıza çıkmaktadır (Geçit, Gençer, 2011, 2).

Metaforlar, bir kişinin bir kavramı ya da olguyu algıladığı biçimde, benzetmeler kullanarak ifade etmesidir (Aydın, Ülkü, 2010, 605). Metaforun özü bir tür şeyi başka bir tür şeye göre anlamak ve tecrübe etmektir (Lakoff, Johnson, 2005, 27).

Metaforlar, yeni bilginin daha önceden bilinen eski bilgilerle benzerliklerini bularak ilişkiler kurulmasını sağlar ve böylece, yeni bilginin somut olarak açıklanmasına yardım ederler (Senemoğlu, 2011, 564).

Bireyler, metafor kullanarak bildikleri bir durum ya da kavramı daha iyi bildikleri bir durum ya da nesneyi kullanarak daha iyi tanımlama yoluna giderler. Böylece tanımlamaya çalıştıkları durum ya da kavrama ilişkin olarak zihinlerindeki temel kodlamaya yönelik ipuçları verirler (Gömleksiz, Kan, Öner, 2012, 82).

Tanımlardan hareketle metafor özellikleri genel olarak şöyle sıralanabilir.

- ✓ Bireyin çevresinde olan olayları, nesnelere, durumları, kişileri vb. farklı benzetmeler ve kavramlarla ifade etmesi,
- ✓ Bireyin benzerlikler ve farklılıkları karşılaştırarak yeni anlamlar ve gerçeklikler oluşturması
- ✓ Bireyin zihindeki bilgileri arasında bağ kurması
- ✓ Bireyin deneyimleri ve düşünme biçimini ortaya koyması
- ✓ Bireyin davranışlarını şekillendirmesi ve davranışlarını belirlemesi olarak ifade edilebilir (Berk, Gültekin, Çençen, 2015, 185).

Metafor anlatım, her açıdan birbirinden farklı olan öğrencilerin düşünceleri, kişilikleri, görünüşleri ve tecrübelerine yönelik önemli öğrenme aktivitesi sağlamaktadır. Zekâ, fiziksel uygunluk, sosyal beceriler, zihinsel beceriler, tutumlar, dürtüler, zevkler, korkular ve ümitler gibi başka farklılıkları doğurur. Sonuç olarak, her insan uyarıcılara kendine özgü tepkilerde bulunur. Uyarıcının metafor yolu ile harekete geçirilmesi ile öğretmen bir grup öğrenciye herhangi bir şey yaptırdığında grubun bir kısmının diğerlerine göre başarılı olması ile ortaya çıkan handicap azalacak, öğrenciler arasındaki makas daralacaktır. Öğrenim hızında ve öğretilenleri kavrama konusunda çok çeşitli farklılıklar azalacaktır. Eğitimin;

- somuttan soyuta,
- basitten karmaşığa,
- bilinenden bilinmeyene,

İlkelerine dayanarak, öğrenilmesi güç olan kavram ve konuların verilmesinde metaforlardan yararlanmanın öğrenmeyi kolaylaştırması beklenir. Sonuçta öğrencilerin kavram, olgu ya da olayları karşılaştırma, örnekleme, ilişkilendirme, görselleştirme ve yorumlama süreçlerinden yararlanarak karmaşık tanımları öğrenme, birbirleriyle etkileşimlerini fark etme ve öğrenilenleri zihinde organize etmeleri sağlanır (Yazıcı, 2013, 813).

Sosyal bilgiler dersi aracılığıyla öğrencilere coğrafya dersinin kazanımları aktarılmaktadır. Bu doğrultuda sosyal bilgiler dersi aracılığıyla öğrencilerin yaşadığı ülkenin komşularıyla ilişkileri hakkında bilgi sahibi olmasını sağlamanın yanı sıra yerel ve küresel boyutta ülkesinin durumu hakkında bilgi edinmesini sağlar. Coğrafya dersi öğrencilere doğal afetler ve çevre sorunları ile ilgili farkındalık sağlayarak bu konuda alınması gereken önlemler konusunda öğrencilerin duyarlılık sahibi olmalarına öncülük eder. Bunların yanı sıra coğrafya dersi aracılığıyla öğrencilere harita, grafik, kroki okuma ve yorumlama becerileri kazandırılır (Memişoğlu ve Öner, 2013, 348). Bununla birlikte sosyal bilgiler dersi aracılığıyla coğrafya konularının öğretiminde öğrencilere sosyal bilgilere özgü olan mekanı algılama, gözlem, değişim ve sürekliliği algılama, sosyal katılım, empati, zaman ve kronolojiyi algılama becerisi kazandırılması amaçlanmaktadır. Tüm bunlardan hareketle sosyal bilgiler dersi içerisinde yer alan coğrafya konularının öğretiminin hayati öneme sahip olduğu ifade edilebilir (Talim Terbiye, 2005).

Öğretmen adaylarının alanlarıyla ilgili metafor geliştirmeleri, eğitimcilere değişik bakış açısı sağlarken, öğrencilerin bu bağlamda düşünsel süreç geliştirmelerine katkı sunar (Dumanlı Kadızade, 2014, 69). Bu yüzden coğrafya konularının anlatıldığı ve içinde yaşadığımız çevre, ülke ve dünyaya karşı ciddi bir algının oluşturulduğu sosyal bilgiler dersi bu tür aktif öğrenme etkinliklerinin gerçekleştirilmesi için en uygun branşlardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Dolayısıyla bu tür zihinsel ilişkilendirmelerin yapılabilmesi için her şeyden önce bu dersi gelecekte icra edecek olan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının coğrafya olgusuna ilişkin algılarını belirgin bir şekilde ortaya koymaları gerekmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı sosyal bilgiler öğretmen adaylarının “Coğrafya” kavramına ilişkin algılarını metaforlar yoluyla belirlemeye çalışmaktır. Araştırmanın amacı doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının “Coğrafya” kavramına ilişkin ortaya koydukları metaforlar nelerdir?
2. Sosyal bilgiler öğretmen adayları tarafından ortaya konan metaforlar ortak özellikleri bakımından hangi kavramsal kategoriler altında toplanabilir?

YÖNTEM

Coğrafya bilimi ve tüm sosyal bilimlerde “Problem çözmeye dayalı” öğretim yaklaşımları öğrenmeyi geliştirir. Önemli olan öğrencinin, öğrenme ve buna eşlik eden öğretim sürecinde konu anlatmak yerine soru sormaya ve araştırmaya dönük olmasıdır. Coğrafya için önemli olan yaklaşım öğretimi, konu merkezli öğrenim yerine, öğrenci merkezli biçime sokar. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının coğrafya kavramına yönelik metaforik algılarının belirlenmesinin amaçlandığı bu çalışma, nitel araştırma yöntemleri kullanılarak yürütülmüştür. Doğal olarak değerler ile öğretim, metafor anlatımının önemli bir çıktısı olarak görülmelidir.

Araştırma Deseni

Araştırma olgu bilim desenine (fenomenoloji/phenomenology) uygun olarak yapılmıştır. Olgubilim deseni, farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır (Yıldırım, Şimşek, 2005, 72). Etkili eğitim faaliyetlerinin temelinde öğrencilerin ilgisini çekmek ve bunu sürdürmek yatar. Öğrencilerin, öğrenme durumuna gösterdikleri ilgiyi canlı tutabilmek için yenilik, çeşitlilik ve risk durumlarından en iyi şekilde faydalanmak için olgubilim mantığının gelişmiş olması gereklidir.

Öğrencilerin yeni ve farklı deneyimlerin arayışında görünürler ve önerilen veya verilen bir ödül olmaksızın alışılmadık bir deneyimden geçmek onları mutlu eder. Öğrenme deneyimlerinde görülen çeşitlilikler öğrenmenin verimini artırır. Tek bir şeye sürekli ilgi göstermek gerginlik yaratır ve duygusal açıdan gerginlik de öğrenmenin verimini azaltır. Öğrenciler başarı elde etmenin mümkün olduğu ama kesin olmadığı durumları yaratan işleri üstlendiklerinde motive edilirler.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2014-2015 eğitim-öğretim yılı bahar yarıyılında Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği programında öğrenimine devam eden 1,2,3 ve 4.sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Tüm sınıf düzeylerinde öğretmen adayları coğrafya dersini gördükleri için öğretmen adaylarının coğrafya kavramına ilişkin bir algılarının olduğu düşünülmüştür. Araştırmaya 50 kız, 33 erkek olmak üzere toplam 83 öğretmen adayı katılmıştır. Öğretmen adaylarının araştırmaya katılmalarında gönüllülük esası dikkate alınmıştır.

Veri Toplama Aracı

Araştırma kapsamındaki öğretmen adaylarına “Coğrafya”.....ya / ye benzer; Çünkü.....” biçiminde bir cümlenin içinde yer aldığı yarım bırakılmış bir form verilerek, görüşlerini yazmaları istenmiştir. Ayrıca araştırmanın başlangıcında her sınıf seviyesindeki öğrencilere yaklaşık yirmi dakikalık bir süre boyunca metafor hakkında bilgi verilmiştir. Daha sonra öğretmen adayları eksik bırakılmış bu formları 15-20 dakika içinde doldurmuşlardır.

Verilerin Analizi

Araştırma sonucunda elde edilen verilerin çözümlenmesinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. İçerik çözümlenmesi yazılan ve söylenenin, hazırlanan açıklayıcı yönergeye göre ne kadar sıklıkla söylendiğinin bulunmasıdır. İçerik çözümlenmesi, sayılamayanların nicelleştirilmesidir (Aziz, 2011, 131).

Araştırmanın başlangıcında toplam 128 öğretmen adayına ulaşılmıştır. Verilerin çözümlenme işi araştırmacılar tarafından yapılmıştır. Verilerin analiz edilmesinin ilk basamağında her bir öğretmen adayının kağıdı okunmuş ve her kağıda sırayla birer numara verilmiştir. Numara verme işlemi sonucunda bazı öğrencilerin formları dikkate alınmamıştır. Bunun gerekçeleri şöyle sıralanabilir.

1. Bazı öğrencilerin coğrafya kavramına ilişkin sahip oldukları metaforu belirttikleri fakat açıklama kısmına benzetme yönüne, orijinal, özgün anlam katacak bir açıklama yazmadıkları görülmüştür.

2. Kavramla ilgisi olmayan metaforların yazılması. Örneğin (ÖA.13-E) bir öğretmen adayı, “coğrafya” kavramını Polat Alemdar’a benzettiğini; gerekçe olarak da hiç ölmediğini yazmıştır.

3. Bir grup öğretmen adayının ise sorulan kavramla ilgili açıklama kısmına ya hiçbir şey yazmadıkları ya da gereksiz uzun cümlelerle konudan uzaklaştıkları görülmüştür.

Yukarıda belirtilen sebeplerden dolayı 45 öğretmen adayının kâğıdı değerlendirmeye alınmamıştır. Sonuç olarak çalışma 83 öğretmen adayı üzerinden yürütülmüştür. Çalışma sonunda öğretmen adayları tarafından ortaya çıkarılan46 farklı metafor, benzetme yönlerinden hareket edilerek, içerik analiz tekniği kullanılarak tasnif edilmiştir. Konu olarak birbirine benzeyen metaforlar aynı başlıklar altında toplanarak kategoriler oluşturulmuş ve bunlar frekans değerleriyle birlikte tablolara dönüştürülmüştür. Elde edilen kategoriler, araştırmanın güvenilirliğini sağlamak amacıyla, metaforların içerisinde yer aldıkları kategori gruplarını temsil edip etmediğini belirlemek için iki uzman görüşüne başvurulmuştur. Süreç sonunda açıklaması bulunduğu gruba uymayan metaforlar kategori dışı bırakılmıştır.

Çalışmada öğrencilerin cinsiyeti, yaşı sınıf düzeyi, akademik başarı oranları bağımsız değişkenler kabul edilmiş ve öğrencilerin vasıflarına dikkat edilmemiştir. Bununla birlikte öğrencilerin okula bağlılık düzeyleri, coğrafya algıları, Bilgi birikimleri Cinsiyet, yaş ve sınıf ve akademik başarı oranlarına göre değişkenlik göstereceği beklenmektedir.

Tablo 1: Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Coğrafyaya İlişkin Oluşturdukları Metafor Kategorilerinin Cinsiyete Göre Dağılımı

No	Kategori	Cinsiyet		Toplam
		Kız	Erkek	
1	Alt dalları olması	5	3	8
2	Bütünlük	3	3	6
3	Çeşitlilik	6	2	8
4	Değişkenlik	5	2	7
5	Etki	5	4	9
6	Etkileşim	3	1	4
7	Etki-Tepki	1	1	2
8	İhtiyaç	4	1	5
9	Keşfetme	6	3	9
10	Mücadele	1	4	5
11	Sebeup-Sonuç	3	-	3
12	Süreklilik	3	2	5
13	Uyum	4	2	6
14	Yaşamın kendisi	1	5	6
		50	33	83

Saptanan 14 metafor kategorisinin tamamı aslında coğrafyanın kullandığı öğretim ilkeleri ile uyumlu ve anlamlı bir bütünlük oluşturması da, metafor kullanımının coğrafyadaki etkisini göstermektedir. Alt bilim dalları, çeşitlilik etki ve etkileşim, keşfetme ve uyum kategorileri, coğrafya sistematğinde de fazlası ile kullanılan araştırma yöntemleri olarak görülmelidir.

BULGULAR

Bu bölümde araştırma kapsamında elde edilen verilere ve bu doğrultuda yapılan kategorik gruplamalar ile yapılan yorumlara yer verilmiştir. Yorumların yapılmasında metaforlar ve gerekçeleri dikkate alınmıştır.

Yapılan analizler sonucunda Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının coğrafya kavramına ilişkin olarak toplam 46 metafor oluşturduğu ve bunların 14 ayrı kategoride birleştiği tespit edilmiştir.

Tablo 2: Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Coğrafya Kavramına İlişkin Metaforik Algıları

Metafor Adı	f	Metafor Adı	f
Ada	1	Köpekbalığı	1
Adalet	1	Küp	1
Ağaç	4	Makine dişlileri	1
Aile	1	Mozaik	1
Ananas	1	Organizmaya	2
Arı kovanı	1	Oyun	1
Ayna	2	Özgür ruhlu bilgin	1
Bahçe	1	Renk	3
Beyin	1	Sonsuzluk	2
Dedektif	1	Strateji	1
Duygulara	1	Su	3
Dünya	1	Savaş	4
Gökkuşluğu	1	Şiir	1
Gül Bahçesi	1	Tarihi olay	1
Hayat	15	Toprak	2
Hücre	1	Uzay boşluğu	1
İcat etmeye	1	Vücut	3
İnsan	5	Yaşam	1
İnsan yaşamı	2	Yapboz	1
Kader	2	Yelkenli gemi	1
Kadın	2	Zaman	1
Kapalı kutu	1	Zeka küpü	1
Kazalara	1		
Kitap	1	Toplam Metafor Sayısı	46

Oluşturulan bu kategoriler alfabetik sıraya göre *Alt dallar, bütünlük, çeşitlilik, değişkenlik, etki, etkileşim, etki-tepki, ihtiyaç, keşfetme, mücadele, sebep-sonuç, süreklilik, uyum, yaşam, şekline* sıralanmaktadır. Araştırmaya katılanların kodlanmasında ilk iki harf (ÖA) öğretmen adayını bunların arkasından gelen rakam sırasını, son harf ise (E-K) katılımcının cinsiyetini ifade etmektedir.

1. Alt Dallar Kategorisi

Tablo 3 Alt dallar kategorisine ilişkin metaforları ve bu metaforların gerekçelerini göstermektedir.

Tablo 3: Alt Dallar Kategorisi ve Metaforları

No	Metafor	f	Benzetme Yönü	Kategori
1	Ağaç	4	Alt dallarının olması	ALT DALLAR
2	Yapboz	1	Parçalarının bulunması	
3	Bahçe	1	Konu sayısı açısından	
4	Beyin	1	Bölgelere ayrılması	
5	Gökkuşağı	1	Kapsam yönüyle	

Tablo 3 incelendiğinde Alt dallar kategorisi içerisinde yer alan toplam 5 metaforun olduğu görülmektedir. Bu metaforlar en çok tekrar edilme sırasına göre *Ağaç, Yapboz, Bahçe, Beyin, Gökkuşağı* biçiminde sıralanmaktadır. Bu kategoride en fazla dile getirilen metafor “Ağaç” metaforudur. 4 öğretmen adayı Coğrafya kavramıyla ilgili algılarını ağaç benzetmesiyle açıklamaya çalışmışlardır. Örneğin bir öğretmen adayı (ÖA.93-K) benzetme yönünü “.....Çünkü ağacın dalları gibi coğrafyanın birçok alt dalları vardır. Ağacın dalları coğrafyanın alt dallarına, yaprakları coğrafyanın konularına gövdesi ise coğrafyanın kendisine benzetilebilir.” şeklinde açıklamıştır. Coğrafyanın bir çok alt disiplinden oluşmasına temel alt dallarına vurgu yapmıştır.

Coğrafyayı “Yapboz” metaforuyla anlatmaya çalışan bir diğer öğretmen adayı ise durumu açıklarken (ÖA.7-K) “...Çünkü Yapbozda nasıl ki parçalar birleşince bütün oluşur, coğrafya da ilişkili olduğu alt dallarıyla kapsamını oluşturur; yine nasıl ki yapboz parçalarının eksikliği resmin bütünlüğünü engelliyorsa coğrafyanın alt dallarının eksikliği de coğrafyayı yarım bırakır.” şeklinde açıklamıştır.

Coğrafyayla ilgili algısını “Bahçe” metaforuyla anlatmaya çalışan öğretmen adayı (ÖA.8-K) “.....Çünkü Coğrafya tıpkı bir bahçe gibi çok çeşitli konularla ilgilenir” benzetmesiyle açıklamaya çalışmıştır.

Bu kategoride ortaya çıkan bir diğer metafor ise “Beyin” dir. Bu metafora ilişkin olarak bir öğretmen adayı (ÖA.3-E) “....Çünkü beyin sağ ve sol olmak üzere ikiye ayrılır. Coğrafya da beşeri ve fiziki coğrafya olmak üzere ikiye ayrılır.” Şeklinde bir benzetmede bulunarak Coğrafyayla ilgili algısını ortaya koymuştur.

Bu kategorideki son metafor “Gökkuşağı” metaforudur. Coğrafyayı, gökkuşağı kavramıyla açıklamaya çalışan öğretmen adayı (ÖA.15-K) “...Çünkü Coğrafyanın dalları vardır. Coğrafya geniş kapsamlıdır. Zamanla coğrafyanın kendi içinde yeni alanlar ortaya çıkabilir” ifadeleriyle benzetme yönünü bu şekilde açıklamıştır.

2. Bütünlük Kategorisi

Bütünlük kategorisi içerisinde 4 metaforun yer aldığı görülmektedir. Bu metaforlar tekrar edilme sıklıklarına göre *Vücut, Zeka küpü ve Organizma, Makine dişlileri* şeklinde sıralanmıştır. En çok benzetilen *Vücut* metaforuyla ilgili bir katılımcı (ÖA.108-E) düşüncelerini “.....Coğrafya insan vücudu gibidir. İnsanın nasıl bir parçası bir organı olmadan eksik kalıyorsa, sıkıntı çekiyorsa,

coğrafya da eksik bir yönüyle işlevini yitirir.” şeklinde belirterek coğrafyada bütünlük ilişkisinin önemine vurgu yapmıştır.

Tablo 4 Bütünlük kategorisine ilişkin metaforları ve bu metaforların gerekçelerini göstermektedir.

Tablo 4. Bütünlük Kategorisi ve Metaforları

No	Metafor	f	Benzetme Yönü	Kategori
1	Vücut	3	Parça-bütün ilişkisi	BÜTÜNLÜK
2	Zeka küpü	1	Aynı Kategori	
3	Organizma	1	İşlev bütünlüğü	
4	Makine dişlileri	1	İşbirliği	

Coğrafyayı “Zeka küpü” ne benzeten diğer bir öğretmen adayı ise durumla ilgili (ÖA.4-K) düşüncelerini “Çünkü coğrafya farklı renk ve özelliklerin bir araya gelmesiyle anlam kazanan bir bilimdir.” cümleleriyle ifade etmiştir.

Bu kategori içerisinde yer alan diğer metafor “Organizma” dır. Coğrafyayı, organizma metaforuyla açıklamaya çalışan bir öğretmen adayı (ÖA.56-K) “Çünkü canlı bir organizma gibi farklı işlevleri olan fakat birbirine bağlı olan bir bütündür. Çünkü coğrafya parçaların bütünüdür.” biçiminde açıklayarak coğrafyada parça bütün ilişkisinin önemine dikkat çekmiştir.

Bu kategori içerisinde yer alan son metafor “Makine dişlileri” dir. Coğrafyayı makine dişlileri metaforuyla açıklamaya çalışan öğretmen adayı (ÖA.127-E) “Çünkü coğrafyada da bir birim eksik olursa anlamsız hale gelir.” şeklinde açıklamada bulunarak coğrafyada bütünlük ilkesinin önemine dikkat çekmiştir.

3.Çeşitlilik Kategorisi

Tablo 5 Çeşitlilik kategorisine ilişkin metaforları ve bu metaforların gerekçelerini göstermektedir.

Tablo 5. Çeşitlilik Kategorisi ve Metaforları

No	Metafor	f	Benzetme Yönü	Kategori
1	Renk	2	Sayıcı fazla olma	ÇEŞİTLİLİK
2	İnsan yaşamı	2	Karakter ve yaşam çeşitliliği	
3	Ananas	1	Tat çeşitliliği	
4	Küp	1	Çok yönlü olma	
5	Mozaik	1	Çeşitli tür ve canlıları barındırması	
6	Hayat	1	Değişik yaşam tarzları	

Tablo 5 incelendiğinde Çeşitlilik kategorisi içinde 6 metaforun yer aldığı görülmektedir. Bu metaforlar Renk, İnsan, Ananas, Küp, Mozaik, Hayat şeklinde sıralanmıştır. Bu kategori içinde en çok tekrarlanan metaforlar “Renk ve İnsan “ metaforlarıdır.

Araştırma kapsamındaki öğretmen adaylarından biri Coğrafya kavramını açıklarken “renk” metaforunu kullanmış (ÖA.96-K) benzetme yönünü ise “.....Çünkü dünyanın yaratılışından itibaren doğada var olan her nesnenin her varlığın kendine ait bir rengi vardır. Ve o renkler o nesnelere, o varlıklara birer anlam yüklerler. Coğrafya da tıpkı renkler gibi çeşitlilik gösterir ve doğada bulunan bu çeşitlilik coğrafya ile birlikte anlamlandırılır. Coğrafya yeşildir, yaratıcıdır.” Şeklinde ifade ederek coğrafya kavramına yönelik olumlu bir algı oluşturmuştur.

Coğrafya kavramını “İnsan yaşamı” metaforu ile açıklayan bir diğer öğretmen adayı ise (ÖA.78-E) durumu “.....Coğrafyanın tıpkı insan yaşamı gibi değişik çeşit ve özellikleri vardır. İnsanın bir çok yaşam evresi vardır. Coğrafyanın da insan gibi insanın yaşamı gibi çeşitli evreleri vardır” sözleriyle ifade etmiştir.

Coğrafyayı “Ananas”a benzeten bir katılımcı ise durumu açıklamak için (ÖA.90-K) “....Coğrafyada her şeyden biraz vardır. Nasıl ki ananasta çoğu meyvenin tadı varsa coğrafya da öyledir. Coğrafyada tarihe, matematiğe, antropolojiye, insana, doğaya, hayvana .....vs birçok alana dair şeyler bulabilirsiniz” şeklinde cümleler kurarak coğrafyaya ilişkin geniş bir bakış açısı sunmuştur.

Bu kategoride açıklanan bir diğer metafor ise “Küp” metaforudur. Bu metaforla ilgili olarak bir öğretmen adayı (ÖA.54-K) “Coğrafyayı küpe benzetirsek küpün bir tarafına insanı, bir tarafına insanı bir tarafına da doğayı yazabiliriz. Bundan hareketle diyebiliriz ki coğrafya çok yapı ve çeşitli bir bilimdir.” şeklinde cümle kurmuştur. Böylece coğrafyaya ilişkin çok boyutlu bir durum ortaya konmuştur.

Araştırma kapsamında açıklanan bir diğer metafor “Mozaik” metaforudur. Bu metafora ilişkin olarak bir öğretmen adayı (ÖA.28-E) “Coğrafya o kadar çeşitliliği barındırır ki bir mozaiki andırır. Küçük bir bölgede çok farklı iklim tipleri, toprak yapısı, yer şekilleri gibi çok farklılık gösteren bir yapıdadır.” sözleriyle açıklamıştır.

Bu kategorideki son metafor “Hayat” metaforudur. Bu konuya ilişkin olarak bir öğretmen adayı ise (ÖA.81-K) “....Çünkü Hayatın içinde her şey mevcuttur. Coğrafyanın da içinde her şey mevcuttur. Kısaca hayat coğrafyanın içindedir.” sözleriyle durumu ifade etmiştir.

4.Değişkenlik Kategorisi

Tablo 6 Değişkenlik kategorisine ilişkin metaforları ve bu metaforların gerekçelerini göstermektedir

Tablo 6. Değişkenlik Kategorisi ve Metaforları

No	Metafor	f	Benzetme Yönü	Kategori
1	İnsan	3	Duygu Değişimi	
2	Strateji	1	Farklı stratejiler	
3	Dünya	1	Değişen yapı	DEĞİŞKENLİK
4	Duygu	1	Durum Değişimi	
5	Zaman	1	Durağan olmama	

Tablo 6 incelendiğinde Değişkenlik kategorisi içinde 5 metaforun yer aldığı görülmektedir. Bu metaforlar en çok tekrar edilme sıklıklarına göre sırasıyla İnsan, Strateji, Dünya, Duygu, Zaman şeklinde sıralanmaktadır. Bu kategoride en fazla dile getirilen “İnsan” metaforudur. Üç öğretmen adayı coğrafya kavramını, insan benzetmesiyle açıklamaya çalışmıştır. Örneğin bir öğretmen adayı (ÖA.106-K) “Çünkü mevsimler gibi insanların da ruh halleri vardır. Zaman zaman bahar mevsiminde olduğu gibi etrafına mutluluk saçarlarken bazen de Son bahar mevsiminde olduğu gibi hüznün eşliğinde karamsar bir ruh haline bürünürler” şeklinde ifade ederek coğrafya kavramına ilişkin belirsiz bir tutum sergilemiştir.

Coğrafyayı “strateji” metaforuyla açıklamaya çalışan bir öğretmen adayı ise gerekçesini (ÖA.26-E) “Strateji düzenlenirken beşeri ve coğrafi şartlar göz önüne alınır. Bu şartlar değişkenlik göstermektedir. Coğrafya da strateji gibi bölgelere göre değişkenlik gösterir” biçiminde ifade etmiştir.

Coğrafyayı “Dünya” metaforuyla açıklamaya çalışan bir diğer öğretmen adayı (ÖA.10-E) “.....Çünkü sırlarla dolu, sürekli değişen bir yapıdadır.” Cümleleriyle açıklamıştır.

Değişkenlik kategorisindeki diğer bir metafor “Duygu” metaforudur. Coğrafyayı duygu benzetmesiyle açıklamaya öğretmen adayı (ÖA.36-K) görüşlerini “Çünkü coğrafya tıpkı insan duyguları gibi inişli çıkışlı değerlere sahiptir. Coğrafyada yağışlı-güneşli hava durumları gibi insan duyguları da farklılık gösterir.” biçiminde açıklamıştır.

Değişkenlik kategorisindeki son metafor “Zaman” dır. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarından biri (ÖA.126-K) coğrafyaya ilişkin bu metaforun gerekçesini “ Çünkü hiçbir zaman durmaz süreklidir. Durağan değildir. Her anı farklıdır.” Şeklinde açıklamıştır.

5. Etki Kategorisi

Etki kategorisi içerisinde toplam 2 metaforun olduğu görülmektedir. Bu metaforlar vurgulanmalarındaki yoğunluğa göre Hayat, Kader şeklinde sıralanmaktadır. Etki kategorisi içerisinde en fazla tekrarlanan metafor “Hayat” metaforudur (Tablo 7).

Tablo 7 Etki kategorisine ilişkin metaforları ve bu metaforların gerekçelerini göstermektedir.

Tablo 7. Etki Kategorisi ve Metaforları

No	Metafor	f	Benzetme Yönü	Kategori
1	Hayat	7	Yaşamı şekillendirme	ETKİ
2	Kader	2	Alın yazısı	

Yedi öğretmen adayı coğrafya kavramını hayat benzetmesiyle açıklamaya çalışmıştır. Örneğin bir öğretmen adayı (ÖA.83-K) “Çünkü Coğrafya hayatımızda var olandır. Bizler hayatımızı yaşadığımız yer üzerinden yaşıyoruz. Hayatımızda karşılaştığımız her şey coğrafyada vardır. İnsanlar bir yerden bir yere gitmek için coğrafi özelliklere bakarak o yere gidip gitmeme noktasında karar verirler. Örneğin insan yaşadığı yerin özelliklerini karakterinde barındırır. Soğuk bir iklimde yaşıyorsa kişi soğuk karakterlidir. Coğrafya dünyanın yansımasıdır” diyerek hayat benzetmesini açıklamıştır.

Coğrafya kavramını “Kader” metaforuyla anlatan bir başka öğretmen adayı ise (ÖA.67-E) durumu “Çünkü insanın çevresini, yaşamını, yaşayışını ve tüm yaşayış tarzını etkileyen bir bilimdir. Coğrafya insanın alinyazısıdır. İnsanın yaşadığı iklim, topraklar insanın mizacını karakterini belirler. İnsanın huyunu, karakterini coğrafya belirler. İnsanın çevreyle ilişkisini insanların doğaya yaklaşımını coğrafya belirler. Bireylerin kültürünü, müzik yaşayışını, ahlakını coğrafya belirler. Coğrafya sadece yer bilimi değil insanın hayatıdır” cümleleriyle açıklayarak coğrafyanın etki alanlarına vurgu yapmıştır.

6.Etkileşim Kategorisi

Tablo 8 Etkileşim kategorisine ilişkin metaforları ve bu metaforların gerekçelerini göstermektedir

Tablo 8. Etkileşim Kategorisi ve Metaforları

No	Metafor	f	Benzetme Yönü	Kategori
1	Aile	1	Sıcak ilişki	ETKİLEŞİM
2	Arı Kovanı	1	İşbirliği	
3	İnsan	1	İletişim	
4	Hayat	1	İlişki	

Tablo 8 incelendiğinde Etkileşim kategorisi içerisinde 4 farklı metaforun bulunduğu görülmektedir. Bu metaforlar Aile, Arı kovanı, İnsan, Hayat şeklinde sıralanmaktadır.

Coğrafyayı “Aileye” benzeten bir öğretmen adayı benzetme nedenini açıklarken (ÖA.65-K) “Çünkü coğrafya insan ile doğa arasındaki ilişkiyi ele alan bir kavramdır. Bu yüzden coğrafya aileye benzer. Çünkü aile, anne baba ve çocuklardan oluşur ve bunların birbirleriyle oluşan samimi ilişkisinden aile ayakta kalır. İnsan ile doğa arasındaki olumlu ve olumsuz her türlü ilişki ile de coğrafya kavramı oluşur. Şeklinde ifadelerle yer vermiştir.

Bir diğer öğretmen adayı (ÖA.104-E) coğrafyayı “Arı kovanı” metaforuyla açıklamış; görüşlerinin gerekçesini ise “.....Çünkü insanlar, canlı ve cansız varlıklar arasında sürekli bir etkileşim vardır. Bu etkileşim sonucunda tıpkı kovandan ortaya çıkan bal gibi coğrafyada da bu etkileşimle ortaya çıkan ürünler vardır. Biçiminde ifade ederek coğrafyada işbirliği olgusuna yönelik olumlu bir algı oluşturmuştur.

Coğrafyayı “İnsan” metaforuyla açıklamaya çalışan diğer bir öğretmen adayı ise (ÖA.109-K) gerekçesini “Çünkü insan her yönüyle etrafındakilerle doğrudan veya dolaylı olarak etkileşim içerisinde. Nasıl ki insan kendini çevresinden soyutlayamaz ise coğrafya da kendini etrafından soyutlayamaz” cümleleriyle ortaya koymuştur.

Etkileşime ilişkin görüş belirten bir diğer öğretmen adayı ise (ÖA.86-K) coğrafya kavramını “hayat” metaforu ile açıklarken görüşlerine gerekçe olarak da “Çünkü Coğrafya İçinde bulunduğumuz yaşamın bir parçasıdır. İnsan olmadan coğrafya, coğrafya olmadan da insan olmaz” ifadelerini göstermiştir.

7. Etki-Tepki Kategorisi

Tablo 9 Etki-Tepki kategorisine ilişkin metaforları ve bu metaforların gerekçelerini göstermektedir

Tablo 9. Etki-Tepki Kategorisi ve Metaforları

No	Metafor	f	Benzetme Yönü	Kategori
1	Adalet	1	Etki-Tepki davranışı	ETKİ-TEPKİ
2	Kadın	1	İlişki	

Tablo 9 incelendiğinde Etki-Tepki kategorisinde farklı iki metaforun yer aldığı görülmektedir. Bu metaforlar sırasıyla Adalet ve Kadın metaforlarıdır. Coğrafyayı, “Adalet “ metaforu ile açıklayan bir öğretmen adayı (ÖA.31-E) benzetme yönünün gerekçesini “.....Doğaya kötü davranırsak oda insanoğluna aynı muamelede bulunur.” İfadeleriyle açıklayarak doğa tahribatına karşı farkındalık oluşturduğu görülmektedir.

Coğrafyayı “Kadın” a benzeten bir öğretmen adayı ise benzetme nedenini açıklarken, (ÖA.121-K) “ Çünkü coğrafya da bir kadındır. Onu ne kadar iyi tanır ve seversen o da sana dört elle sarılır ve sen istemediğin müddetçe seni bırakmaz.” ifadelerini kullanmıştır.

8. İhtiyaç Kategorisi

Tablo 10 İhtiyaç kategorisine ilişkin metaforları ve bu metaforların gerekçelerini göstermektedir

Tablo 10. İhtiyaç Kategorisi ve Metaforları

No	Metafor	f	Benzetme Yönü	Kategori
1	Su	3	Yaşam kaynağı	İHTİYAÇ
2	Hücre	1	Zorunluluk	
3	Toprak	1	Kapsayıcı olması	

Tablo 10 incelendiğinde İhtiyaç kategorisi içinde 3 metaforun bulunduğu görülmektedir. Bu metaforlar sırasıyla Su, Hücre ve Toprak biçiminde sıralanmaktadır. Bu kategoride en çok tekrarlanan ise “Su” metaforudur.

Coğrafyayı “Su”ya benzeten bir öğretmen adayı (ÖA.64-K) “Çünkü su canlıların tek yaşam kaynağıdır. Su olmadan insanların yaşamını sürdüremediği gibi coğrafya olmadan da yaşamı sürdürmek imkansızdır. Bütün canlıların en önemli yaşam alanlarından biri de coğrafyadır” cümleleriyle durumu açıklayarak coğrafyanın canlılar alemi için zorunlu bir ihtiyaç olduğu olgusuna vurgu yapmıştır.

Coğrafyayı “Hücre”ye benzeten bir öğretmen adayı (ÖA.114-K) benzetme nedenini açıklarken “Çünkü hayatı anlamlı kılan coğrafyadır. İnsan için hücre ne kadar önemliyse hayat için de coğrafya o kadar önemlidir. Coğrafya hayatın kalbidir. Hayatın vazgeçilmezidir; her zaman her an yaşamımızda var olan bir hücredir.....Coğrafya yaşamımızda hücreler gibi var olan bir şeydir” diyerek coğrafyanın insan yaşamındaki önemine dikkat çekmiştir.

Coğrafyayı “Toprak” metaforuyla ifade eden bir öğretmen adayı ise (ÖA.70-E) durumu “Çünkü coğrafya da toprak gibi her zaman dinamikdir. Toprak her yeri kapladığı gibi coğrafya da bütün varlıkları kapsar. Hem yeraltındaki tüm canlıları besler hem de yerin üstündeki birçok canlıyı yaşama sebebidir. Coğrafya yaratıcıdır, yaşatandır. Bütün canlılar toprağa ihtiyaç duyar” şeklinde ifade ederek coğrafyanın canlılar alemi için zorunlu bir ihtiyaç olduğu düşüncesini belirtmiştir.

9. Keşfetme Kategorisi

Tablo 11 Keşfetme kategorisine ilişkin metaforları ve bu metaforların gerekçelerini göstermektedir.

Tablo 11. Keşfetme Kategorisi ve Metaforları

No	Metafor	f	Benzetme Yönü	Kategori
1	Yelkenli gemi	1	Evreni anlamaya çalışmak	
2	İcat etmeye	1	Fark etme	
3	Kapalı Kutu	1	Bilinmezlik	
4	Özgür Ruhlu Bilgin	1	Açığa çıkarılmayı bekleyen bilgiler	KEŞFETME
5	Uzay boşluğu	1	Tartışmalı konular	
6	Sonsuzluk	1	Açığa çıkmamış bilgiler	
7	Kitap	1	Sırlar içirme	
8	Keşfedilmemiş ada	1	Açığa çıkmamış bilgiler	
9	İnsan	1	Gizli yönlerinin bulunması	

Tablo 11 incelendiğinde Keşfetme kategorisi içinde 9 metaforun yer aldığı görülmektedir. Bu metaforlar *Yelkenli gemi*, *İcat etme*, *Kapalı kutu*, *Bilgin*, *Uzay boşluğu*, *Sonsuzluk*, *Kitap*, *Keşfedilmemiş ada*, *İnsan* şeklinde sıralanmıştır.

Coğrafyaya ilişkin düşüncelerini “Yelkenli gemi” metaforu ile anlatan katılımcı (ÖA.41-E) “....Çünkü Coğrafya evreni açıklamaya çalışan bir bilimdir. Keşif için çıkan gemi de bilinmeyene yelken açmıştır; coğrafya da bilinmeyenle uğraşmaktadır.” benzetmesi ile ifade etmiştir.

Bir diğer öğretmen adayı (ÖA.51-E) Coğrafya ile ilgi algısını “İcat etme” metaforu ile belirterek düşüncelerini “.....Çünkü insanlar doğadaki bazı şeyleri fark ederek hayatını düzenler ve güzelleştirir. Coğrafya insanların doğayı tanımalarını sağlamaktadır.” ifadeleriyle belirtmiştir. Buradan hareketle Coğrafyanın insan hayatını kolaylaştırdığı ve geliştirdiği yönündeki düşüncelere vurgu yapmıştır.

Coğrafyayı “kapalı kutu” ya benzeten bir öğretmen adayı (ÖA.29-E) durumu açıklamak için “.....Çünkü Sürekli bilinmeyen ve yeni yönler keşfedilen bir alandır” cümlesini kurmuştur. Yani Coğrafyanın özünde merak duygusunun olduğuna vurgu yapmıştır.

Bu kategoride açıklanan bir diğer metafor ise “Özgür Ruhlu Bilgin” dir. Bu metafora ilişkin olarak da bir öğretmen adayı (ÖA.23-K) düşüncelerini “.....Çünkü İçinde keşfedilmeyi bekleyen bin bir çeşit bilgi saklar. Ancak bunları da araştırıp sorgulayan birileri ortaya çıkarabilir” sözleriyle sorgulamanın önemine vurgu yapılmıştır.

Coğrafyayı “Uzay boşluğuna” benzeten bir öğretmen adayı (ÖA.20-K) bu metafora ilişkin düşüncelerini “....Çünkü Uzay boşluğunda gezegenlerle alakalı tartışmalar vardır aynı şekilde coğrafyada da hala üzerinde uzlaşamayan konular vardır. Uzay boşluğunun başı ve sonu belli değildir. Coğrafya da hala dünyayla alakalı bir sürü bilinmeyen keşfedilmeyi bekleyen özellikler vardır.” cümleleriyle ifade etmiştir. Bununla bilinmezliğe vurgu yapmıştır.

Yine bir diğer öğretmen adayı “Sonsuzluk” metaforunu kullanırken (ÖA.19-K) “.....evrende bilinmeyen keşfedilmeyi bekleyen sonsuz bilgi bulunmaktadır” cümlesiyle durumu ifade etmiş ve coğrafyanın kapsamına kendince dikkat çekmiştir.

Coğrafyaya ilişkin algısını “Kitap” metaforu ile anlatan bir diğer öğretmen adayı (ÖA.18-E) ise durumu “....Coğrafya da, doğa da gizli kalıp açığa çıkmayı bekleyen ve onu yaşamayı isteyen bir yapıya sahip.” cümlesiyle ifade etmiştir. Bununla da coğrafyanın araştırma gerektiren bir alan olduğu yönüne olumlu bir vurgu yapmıştır.

Bu kategoride açıklanan bir diğer metafor ise “Keşfedilmemiş ada” metaforudur. Bu metaforla ilgili olarak bir öğretmen adayı (ÖA.11-K) “..Çünkü her seferinde karşına yeni bir şeyler çıkar ve yeni bir şeyler keşfedersin. Coğrafyada bilgi durağan değildir. Coğrafya da ayrıntıya inildikçe şaşırtıcı bilgiler elde edilir. Coğrafyayı inceledikçe yaşadığın çevreyi daha iyi tanır, yaşamı daha anlamlı hale getirirsin” sözleriyle ifade etmiştir.

Bu kategorideki son metafor “insan” metaforudur. Bu duruma ilişkin olarak bir öğretmen adayı (ÖA.112-K) “.....İnsanlarında coğrafya gibi zor, ulaşılmaz ama aynı zamanda güzel yönleri vardır. İnsanların da coğrafya gibi keşfedilmesi gereken yanları vardır.” cümlesini kurarak insanın da keşfedilmesi gereken gizli yönleri olduğuna dikkat çekmiştir.

10. Mücadele Kategorisi

Tablo 12 Mücadele kategorisine ilişkin metaforları ve bu metaforların gerekçelerini göstermektedir

No	Metafor	f	Benzetme Yönü	Kategori
1	Savaş	4	Hayatta kalma	MÜCADELE
2	Kadın	1	Hayata tutunma	

Tablo 12 incelendiğinde Mücadele kategorisi içinde sadece “Savaş” ve “Kadın” metaforlarının yer aldığı görülmüştür. Dört öğretmen adayının coğrafya kavramına ilişkin düşüncelerini ifade ederken savaş metaforunu bir öğretmen adayının ise kadın metaforunu kullandığı görülmüştür. Örneğin araştırmaya katılan öğretmen adaylarından biri (ÖA:102-E) coğrafyayı “Savaş” metaforu ile açıklayarak; görüşlerinin gerekçesini “Coğrafya savaşmak içindir. Yeryüzündeki tüm canlılar, devletler, hayatta kalmak ve düzgün bir hayat sürmek için mücadele etmek zorundadırlar” biçiminde ifade ederek coğrafyaya ilişkin olumsuz bir tutum ortaya koymuştur.

Bu kategori içerisinde yer alan ikinci metafor ise savaş metaforudur. Bir öğretmen adayı (ÖA:42-K) Coğrafya ile ilgili algısını ifade ederken kullanmış olduğu “Kadın” metaforu ile ilgili gerekçesini “Çünkü Nasıl ki bir kadın toplumda maruz kaldığı baskı ve şiddete rağmen yine de yaşama tutunmak için erkeklere ve topluma karşı direnç gösteriyorsa, coğrafya da insanoğlunun doğaya bu denli zarar vermesine karşın kendisini yenileyebiliyor” şeklinde ifade etmiştir.

11. Sebep-Sonuç Kategorisi

Tablo 13 Sebep-Sonuç kategorisine ilişkin metaforları ve bu metaforların gerekçelerini göstermektedir.

Tablo 13. Sebep-Sonuç Kategorisi ve Metaforları

No	Metafor	f	Benzetme Yönü	Kategori
1	Tarihi olay	1	Sebep-Sonuç ilişkisi	
2	Dedektif	1	Bağlantı kurma	SEBEP-SONUÇ
3	Kaza	1	Sebep-Sonuç ilişkisi	

Tablo 13 incelendiğinde Sebep-sonuç kategorisi içerisinde 3 farklı metafor yer aldığı görülmektedir. Bu metaforlar sırasıyla Tarihi olay, Dedektif, Kaza şeklinde verilmiştir. Coğrafya kavramını tarihi olaya benzeten bir öğretmen adayı (ÖA:1-K) benzetme yönünü “*Çünkü her olayın sebebi vardır; sebep olmadan sonuç olmaz. Coğrafi olayında sebebi olmadan sonucu olmaz*” biçiminde ifade ederek, coğrafya kavramına ilişkin bilimsel bir tutum sergilemiştir.

Coğrafyayı “Dedektif” metaforu ile açıklamaya çalışan bir diğer öğretmen adayı (ÖA.27-K) düşüncesini “*Coğrafya olay ve olgular arasında bağlantı kurarak meydana gelen olayları anlamlandırır.*” şeklinde ifade etmiştir.

Bu kategorideki son metafor ise “Kaza” metaforudur. Coğrafyayla ilgili düşüncesini kaza metaforuyla ifade eden öğretmen adayı (ÖA.47-K) “*Her kazanın bir oluşumu, gelişimi ve sonucu vardır. Her kazanın sonucu başka bir kazanın nedeni olabilir. Coğrafyada da bu döngü söz konusudur.*” diyerek coğrafyanın nedensellik ilkesine olumlu bir vurgu yapmıştır.

12. Uyum ve Uyumlu Olma Kategorisi

Tablo 14 Uyum kategorisine ilişkin metaforları ve bu metaforların gerekçelerini göstermektedir

Tablo 14. Uyum Kategorisi ve Metaforları

No	Metafor	f	Benzetme Yönü	Kategori
1	Hayat	3	Uyum içinde olma	
2	Şiir	1	Ahenk içinde olma	UYUM ve UYUMLU OLMA
3	Renk	1	Renklerin uyumu	
4	Oyun	1	Doğa da kendine yer bulma	

Tablo 14 incelendiğinde Coğrafyanın uyum kategorisi içinde 4 ayrı metaforun yer aldığı görülmektedir. Bu metaforlar sırasıyla *Hayat, Şiir, Renk ve Oyun* biçiminde sıralanmaktadır.

Coğrafyayı “Hayat” metaforuna benzeten bir öğretmen adayı, benzetme sebebini açıklarken (ÖA.77-K) “*.....Çünkü insanlar hayatını sürdürürken coğrafya ile uyum içinde olmalıdır....*” şeklinde ifade ederek insan ve doğa uyumuna dikkat çekmiştir.

Coğrafyayı “Şiir” metaforuna benzeten öğretmen adayı, benzetme nedenini (ÖA.98-E) “*Çünkü her şey uyum ve ahenk içindedir*” şeklinde ifade etmiştir. Buna bağlı olarak bir şiirde dörtlük içinde kelimelerin kafiye uyumunu dikkate alarak, doğadaki uyumu Coğrafya ile özdeşleştirmiştir.

Uyum kategorisi içinde yer alan bir diğer metafor “Renk” tir. Bu durumu açıklamaya çalışan öğretmen adayı (ÖA.124-E) “*Doğa renklerin uyumundan oluşur.*” biçiminde açıklamıştır. Bu açıklamada doğadaki renk çeşitliliğinin bir uyumu doğurduğuna vurgu yapılmıştır.

Uyuma ilişkin görüş belirten bir diğer öğretmen adayı ise Coğrafyayı “Oyun” a benzetirken, görüşünü ise (ÖA.5-K) “*...Çünkü kişinin önce kendini sonra dünya üzerinde kendi yerini bulması, şekillendirmesi ve bu yaşam oyununu kurallarına uygun olarak çevresindekilerle uyum içerisinde oynaması gerekir.*” şeklinde belirtmiştir.

13. Yaşam Kategorisi

Tablo 15 Yaşam kategorisine ilişkin metaforları ve bu metaforların gerekçelerini göstermektedir

Tablo 15. Yaşam Kategorisi ve Metaforları

No	Metafor	f	Benzetme Yönü	Kategori
1	Hayat	3	İç içe olma	
2	Ayna	2	Yaşamı yansıtır	YAŞAM
3	Toprak	1	İnceleme Alanı	

Tablo 15 incelendiğinde Yaşam kategorisi içerisinde 3 metaforun yer aldığı görülmektedir. Bu kategoriye ilişkin olarak ortaya konan metaforlar en çok tekrar edilme durumlarına göre sırasıyla Hayat, Ayna, Toprak biçiminde sıralanmıştır. Bu üç metafor gerekçeleriyle birlikte incelendiği zaman araştırma kapsamındaki öğretmen adaylarının genel olarak coğrafyaya ilişkin düşüncelerinde bilinçli bir farkındalık olduğu dikkat çekmektedir. Araştırma kapsamındaki öğretmen adaylarından biri coğrafya kavramını açıklarken “Hayat” diyerek düşüncelerini (ÖA. 125-E) “Çünkü çevremizde, hayatımızda gördüğümüz yaşadığımız her şey coğrafyanın ürünüdür. Coğrafya bir anlamda bizim hayatımızdır” şeklinde açıklamıştır.

Araştırma kapsamındaki öğretmen adaylarından bir diğeri ise (ÖA.22-E) coğrafya kavramını açıklarken “Ayna” benzetmesini kullanmış ve gerekçesini “Doğada yaptığımız her hareket coğrafyanın içindedir.” cümlesiyle ifade etmiştir.

Bir başka öğretmen adayı ise “Toprak” metaforunu kullanarak görüşünü (ÖA.69-K) “Toprak bizim hayatımızın ana maddelerinden biridir. Toprak hayatımızın her alanını sarıp sarmalıyorsa, coğrafya da bu bağlamda hayatımızın her yerinde vardır.” şeklinde ifade ederek coğrafyanın yaşamdaki büyük etkine vurgu yapmıştır.

14. Süreklilik Kategorisi

Tablo 16 Süreklilik kategorisine ilişkin metaforları ve bu metaforların gerekçelerini göstermektedir

Tablo 16. Süreklilik Kategorisi ve Metaforları

No	Metafor	f	Benzetme Yönü	Kategori
1	Köpekbalığı	1	Hareketli olma	
2	Gül bahçesi	1	Yaşam döngüsü	
3	Sonsuzluk	1	Evrenle iç içe olma	SÜREKLİLİK
4	Yaşam	1	Süreklilik	
5	Organizma	1	Doğa döngüsü	

Tablo 16 incelendiğinde Süreklilik kategorisi içerisinde 5 ayrı metaforun yer aldığı görülmektedir. Bu metaforlar Köpek balığı, Gül bahçesi, Sonsuzluk, Yaşam, Organizma şeklinde sıralanmaktadır.

Coğrafyayı “Köpekbalığına” benzeten bir öğretmen adayı, benzetme nedenini açıklarken (ÖA.25-K) “Köpek balığı ölmek için sürekli yüzmek zorundadır.” diyerek yaşam için gerekli olan mücadeledeki sürekliliğe vurgu yapmıştır.

Coğrafyayı “Gül bahçesi” metaforuyla açıklamaya çalışan öğretmen adayı ise gerekçesini (ÖA.6-E) “Çünkü gül her sene tomurcuklanır, açar, solar ve bu döngü sürekli devam eder.” şeklinde ifade ederek doğadaki süreklilik durumuna dikkat çekmiştir.

Süreklilik kategorisi içerisindeki bir diğer metafor ise “Sonsuzluk”tur. Bu durumu açıklamaya çalışan öğretmen adayı (ÖA.99-K) “Yaşamımızın her anında, gördüğümüz çevremizde ve doğamızda evrenimizde sürekli iç içe olduğumuz bir olgudur.” biçiminde açıklamıştır.

Sürekliliğe ilişkin görüş belirten bir diğer öğretmen adayı ise coğrafyayı “Yaşam”a benzetirken, görüşünü ise (ÖA.75-E) “Çünkü içinde bulunduğumuz an sürekli bir coğrafyada gerçekleşir.” cümlesiyle açıklamıştır.

Bu kategoride yer alan son metafor “Organizmadır”. Coğrafyayı organizma kavramıyla açıklamaya çalışan bir öğretmen adayı (ÖA.55-K) “Çünkü bir işleyiş halindedir, sürekli oluşum halindedir. Bir çocuk gibi doğar, büyür, ölür; doğada çürümeler ve yeniden doğmalar olur vb.....) şeklinde ifade ederek durumu netleştiren ve organizma metaforunu açıklığa kavuşturan bir açıklama yapmıştır.

TARTIŞMA SONUÇ VE ÖNERİLER

Metafor tekniği aktif öğrenme tekniklerinden birisidir. Eğitim alanında çokça kullanılan bir teknik olan Metafor tekniği, bireylerin algılarını ortaya çıkarması bakımından, bilinmeyenden hareket ederek, benzetmeler yardımıyla öğrencilerin aktif olarak öğrenme sürecine dâhil edildiği süreci kapsar. Öğrenciler hayal güçlerini kullanarak öğrenmeyi kalıcı kılarken kendilerini, duygularını ifade etme olanağı da bulurlar. Aynı zamanda problem çözme yeteneklerini de geliştirirler (Dumanlı Kadızade, 2014; s.80).

Metaforların aracılığıyla kavramlara ilişkin algıların belirlenmesine yönelik çok sayıda çalışmanın yapılmış olması da metaforların, algıları belirlemede güçlü bir araştırma aracı olduğunu göstermektedir(Kaya, 2014, s. 927).

Bu çalışmada, Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının “Coğrafya” kavramına ilişkin zihinsel algıları metaforlar aracılığıyla belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma Fırat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Sosyal bilgiler öğretmenliği bölümü 1,2,3 ve 4. Sınıfta eğitim gören 83 öğretmen adayı ile yürütülmüştür. Öğretmen adaylarına önce sınıflarında metafor hakkında bilgi verilmiş sonra araştırma formları dağıtılmış ve adaylar formları doldurduktan sonra formlar toplanarak araştırmacılar tarafından analiz işlemlerine tabi tutulmuştur. Bu araştırmanın sonuçları, bazı önemli noktalara dikkat çekmektedir.

1. Birincisi araştırma sonucunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının “Coğrafya” kavramına yönelik ürettikleri toplam 46 metafor, 14 farklı başlık altında toplanmıştır. Bu durum “Coğrafya” kavramının sadece tek bir metafor ile bir bütün olarak açıklanabilmesinin mümkün olmadığını ortaya koymaktadır. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının “Coğrafya” kavramına ilişkin çok fazla metafor üretmeleri “Coğrafya” kavramının kapsamının geniş, ve soyut olmasından kaynaklanabilir. Bu durumu destekleyen pek çok çalışma bulunmaktadır. Örneğin, Yazıcı (2013) tarafından yapılan “Coğrafya Öğretmenlerinin “Çevre” Kavramına İlişkin Algıları: Bir Metafor Analizi Çalışması” isimli benzer bir çalışmada çevre kavramına ilişkin coğrafya öğretmenleri 49 adet geçerli metafor oluşturmuşlardır. Buna ek olarak Kelleci (2014) tarafından yapılan “Sınıf Öğretmeni Adaylarının İklim Kavramına İlişkin Algılarının Metafor Yoluyla İncelenmesi” isimli yine yakın bir çalışmada öğretmen adaylarının 125 metafor ürettikleri görülmüştür.

2. Bu araştırma sonucunda elde edilen bulgular dikkate alındığında sosyal bilgiler öğretmen adaylarının “Coğrafya” kavramına yönelik olarak en çok tekrar edilme durumuna göre, hayat ($f=15$), İnsan ($f=5$), Ağaç ($f=4$), Savaş ($f=4$), Renk ($f=3$), Su ($f=3$), Vücut ($f=3$), Ayna ($f=2$) metaforlarını tercih ettikleri görülmüştür. Bu araştırma sonucunda elde edilen bulgular daha önceden yapılan benzer çalışmaların sonuçlarıyla paralellik göstermektedir. Örneğin, Öztürk’ün (2007) “Sınıf Öğretmenliği, Fen Bilgisi Öğretmenliği ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümü öğrencilerinin “Coğrafya” kavramına ilişkin metaforları” adlı çalışmasında sosyal bilgiler öğretmen adaylarının ürettikleri toplam 44 metafor içerisinde en çok tekrar edilen metaforların “yaşam”($f=20$), “ayna” ($f=11$) “insan” ($f=7$), “ağaç” ($f=3$), metaforları olduğu görülmektedir. Geçit ve Gençler (2011) tarafından yapılan “Sınıf Öğretmenliği 1. Sınıf Öğrencilerinin Coğrafya Algılarının Metafor Yoluyla Belirlenmesi (Rize Üniversitesi Örneği)” adlı bir başka çalışmada, öğretmen adaylarının “coğrafya” kavramına ilişkin oluşturmuş olduğu 52 geçerli metafor içerisinde en çok tekrar edilen metaforların “hayat” ($f=15$), “insan” ($f=5$), “su”($f=4$), “ayna” ($f=2$), “vücut” ($f=2$), metaforları olduğu sonucu

elde edilmiştir. Yine Aydın ve Ünalı (2010) tarafından yapılan "Coğrafya Öğretmen Adaylarının "Coğrafya" Kavramına İlişkin Algularının Metaforlar Yardımıyla Analizi" isimli çalışmasında, öğretmen adaylarının ürettikleri toplam 42 metafor içerisinde en çok ifade edilen metaforların "hayat"(f=36), "insan"(f=6), "su" (f=3) "ayna" (f=1), metaforları olduğu tespit edilmiştir. Aynı şekilde. Aydın (2010) tarafından gerçekleştirilen "Ortaöğretim öğrencilerinin Coğrafya kavramına ilişkin sahip oldukları metaforlar" adlı çalışmada ise öğrencilerin oluşturdukları toplam 44 metafor içerisinde "hayat" (f=8), "insan"(f=2), "ağaç"(f=1), "ayna" (f=1), "renk" (f=1), "su" (f=1), metaforlarının en çok vurgulanan metaforlar olduğu sonucu elde edilmiştir.

Bu durum sosyal bilgiler öğretmen adaylarının coğrafya kavramını daha çok, insan, insan yaşamı, insanoğlunun içinde yaşadığı çevresi ve insanın doğayla olan uyumu ile ilişkilendirdiği şeklinde yorumlanabilir..Ayrıca araştırma ile sosyal bilgiler öğretmen adaylarının büyük bir kısmının "Coğrafya" kavramına ilişkin olumlu metaforlar geliştirdikleri belirlenmiştir. Buna göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının kendi alanlarının bir dalı olan "Coğrafya" kavramına karşı olumlu bir bakış açısına sahip oldukları, ve coğrafya derslerine gereken özeni gösterdikleri söylenebilir.

Çalışma sonucunda elde edilen verilere dayanarak aşağıda bazı önerilerde bulunulmuştur.

✓ Bu çalışma Fırat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Öğrencileri ile yürütülmüştür. Dolayısıyla "Coğrafya" kavramına yönelik daha fazla metafor elde edilebilmesi için araştırma, daha çok katılımcının yer aldığı yeni bir çalışma şeklinde gerçekleştirilebilir.

✓ Coğrafya konuları içerisinde yer alan bazı soyut konuların (İzohips, Basınç, vs..) öğretilmesinde metaforlardan yararlanılması eğitimciler için faydalı olabilir.

✓ Çalışmanın yürütüldüğü dönem itibarıyla coğrafya kavramının algılanması ile ilgili İlköğretim öğrencileri üzerinde yapılan bir araştırmayla karşılaşmamıştır. Bu nedenle bundan sonra konu ile ilgili çalışma yapacak olan araştırmacılara çalışma alanlarını ilköğretim öğrencileri üzerine yoğunlaştırmaları noktasında tavsiyede bulunulabilir.

✓ Metaforlar, birçok alanda etkili bir öğretim tekniği olarak kullanılabilir.

KAYNAKÇA

Akça B. , N. , Gültekin, F. , Çençen, N. (2015).Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Sosyal Bilgiler Dersine Ve Sosyal Bilgiler Öğretmenine İlişkin Metaforları. Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, cilt 16, sayı 1, s.183-199.

Akdemir, İ.O.,Akengin, H.(2013). Coğrafya Biliminin Tanımı, İlkeleri, Konusu, Bazı Temel Kavramları ve Öğretimi, Hamza Akengin, İskender Dölek (Ed.) , Genel Fiziki Coğrafya içinde (s.1-34)Ankara: Pegem Yayıncılık

Aydın, F.(2010).Ortaöğretim Öğrencilerinin Coğrafya Kavramına İlişkin Sahip Oldukları Metaforlar. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri / EducationalSciences: Theory&Practice. 10 (3), 1293-1322.

Aydın, F., Eser Ünalı, Ü. (2010).Coğrafya Öğretmen Adaylarının "Coğrafya" Kavramına İlişkin Algularının Metaforlar Yardımıyla Analizi. International Online Journal of EducationalSciences, 2 (2), s.600-622.

Aziz, A.(2011). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri ve Teknikleri. Ankara:Nobel Yayıncılık

Dumanlı Kadızade, E. (2014).Aktif Öğrenmede Bir Teknik; Metafor Uygulaması"Türkçe Öğretmen Adaylarının Türkçe Dersi Algıları Üzerine". International Journal of Language Academy, Volume 2/4, s.68-85

Geçit, Y.,Gençer, G. (2011).Sınıf Öğretmenliği 1. Sınıf Öğrencilerinin Coğrafya Algularının Metafor Yoluyla Belirlenmesi (Rize Üniversitesi Örneği).Marmara Coğrafya Dergisi,sayı: 23, s. 1-19

Gömlüksiz, N., Kan, A.Ü., Öner, Ü. (2012). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Bir Değer Olarak Demokrasi Kavramına İlişkin Metaforik Algıları. Değerler Eğitimi Dergisi, cilt 10, sayı:24, s.79-100.

Kaya, M.F. (2014).Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Çevre Sorunlarına İlişkin Algıları: Metafor Analizi Örneği. TurkishStudies- International PeriodicalForTheLanguages, LiteratureandHistory of Turkishor Turkic, Volume 9/2, p. 917-931

Kelleci, D.(2014).Sınıf Öğretmeni Adaylarının İklim Kavramına İlişkin Algılarının Metafor Yoluyla İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi: Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Lakoff, G. Ve Johnson, M. (2005). Metaforlar: Hayat, Anlam ve Dil (Çev: G. Yavuz Demir), Ankara: Paradigma Yayıncılık

Memişoğlu, H., Öner, G.(2013). Sosyal Bilgiler Dersinde Öğrenci ve Öğretmen Görüşlerine Göre Coğrafya Konularının Öğretimi. Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, cilt,2 sayı,3, s.347-366.

Özçağlar, A. (2006) Coğrafyaya Giriş. Ankara: Hilmi Usta Matbaacılık.

Öztürk, Ç. (2007). Sosyal bilgiler, sınıf ve fen bilgisi öğretmen adaylarının “coğrafya” kavramına yönelik metafor durumları. Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 8(2), 55-69.

Senemoğlu, N. (2011). Gelişim öğrenme ve öğretim: Kuramdan uygulamaya. Ankara: Pegem Yayıncılık.

TTKB (Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı). (2005) 6. ve 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Programı. <http://ttkb.meb.gov.tr/program2.aspx/program2.aspx?islem=1&kno=39>,Erişim tarihi: 01.06.2015

Ünlü, M.(2014). Coğrafya Öğretimi. Ankara: Pegem Yayıncılık

Yazıcı, Ö.(2013).Coğrafya Öğretmenlerinin “Çevre” Kavramına İlişkin Algıları: Bir Metafor Analizi Çalışması. The Journal of Academic Social Science Studies, Volume 6, Issue 5, p. 811-828.

Yıldırım, A., Şimşek, H. (2005). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Ankara: Seçkin Yayınları